

Aan de Vaste commissie voor Financiën

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 15 oktober 2025
Kenmerk: 1000/BB/VdJ/SS/RvG
Betreft: invoeren nationale handling fee

Geachte voorzitter, geachte leden van de commissie,

De Nederlandse Douane heeft recent kenbaar gemaakt voornemens te zijn om per 1 januari 2026 een zogenoemde nationale handling fee in te voeren. Deze zou gelden voor zendingen die worden aangegeven in het systeem DECO, waarin douaneaangiften worden gedaan voor e-commercezendingen met een waarde onder €150. Volgens de Douane is de maatregel bedoeld om kosten van de controle te dekken en om te voorkomen dat, nu andere lidstaten vergelijkbare heffingen overwegen, een zogenoemd 'waterbedeffect' optreedt richting Nederland.

Hoewel het begrijpelijk is dat de Douane zoekt naar manieren om toezicht op de snelgroeijende e-commercestroom te financieren, is dit specifieke initiatief juridisch onhoudbaar, beleidsmatig ondoordacht en praktisch onuitvoerbaar. Wij achten het dan ook van belang dat de vaste commissie voor Financiën zich hierover laat informeren, zodat het parlement deze maatregel tijdig en kritisch kan beoordelen.

1. Juridische bezwaren: strijd met het Unierecht

De beoogde nationale handling fee is in strijd met fundamentele bepalingen van het Unierecht. Artikel 3 lid 1 onder a Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) bepaalt dat de Europese Unie exclusief bevoegd is op het terrein van de douane-unie. Lidstaten mogen op dit terrein geen zelfstandige wet- of regelgeving vaststellen. Artikel 30 VWEU verbiedt invoerrechten en maatregelen van gelijke werking tussen lidstaten. Het Hof van Justitie heeft herhaaldelijk geoordeeld dat elke geldelijke last die wordt opgelegd wegens grensoverschrijding en geen douanerecht in eigenlijke zin is, een heffing van gelijke werking vormt.

De nationale handling fee voldoet exact aan deze omschrijving: zij wordt geheven omdat goederen de buitengrens van de Unie overschrijden, zonder dat sprake is van een concrete dienst of controle als tegenprestatie. Daarmee kwalificeert de fee als een verboden heffing van gelijke werking en doorkruist zij de exclusieve Uniebevoegdheid van de Unie.

Ook artikel 52 van het Douanewetboek van de Unie (DWU) biedt geen grondslag. Dat artikel bepaalt dat voor douanecontroles geen kosten in rekening mogen worden gebracht, tenzij het gaat om uitzonderlijke situaties. Een generieke fee per aangifteregel, ongeacht of een controle plaatsvindt, valt daar niet onder.

2. Ontbreken nationale grondslag

De nationale wetgeving biedt evenmin ruimte. De Algemene douanewet (ADW) en het Algemeen douanebesluit (ADB) beperken de mogelijkheid om kosten te verhalen tot concrete gevallen, zoals werkzaamheden op verzoek van de belanghebbende of buiten kantooruren. Artikel 1:19 ADW bepaalt bovendien dat tarieven zodanig moeten worden vastgesteld dat zij de werkelijke kosten zoveel mogelijk benaderen.

Een generieke handling fee voldoet niet aan deze norm: zij is niet gekoppeld aan specifieke werkzaamheden, is niet kostengebaseerd en overschrijdt ruimschoots de feitelijke toezichtskosten. Zoals wij in onze toelichting hebben berekend, zou de heffing bij €2 per aangifteregel leiden tot een opbrengst van circa €2 miljard per jaar, terwijl de totale Douanebegroting in 2024 slechts €1 miljard bedroeg.

3. Beleidsmatige en uitvoeringsrisico's

Zelfs los van de juridische aspecten is de maatregel beleidsmatig onverdedigbaar. Zij is niet getoetst aan het rijksbrede toetsingskader Maat houden, dat bepaalt dat toezichtskosten in beginsel uit de algemene middelen worden betaald. Uitzonderingen zijn slechts toegestaan bij een duidelijk profijt- of veroorzakersbeginsel, waarvan hier geen sprake is.

Er ontbreekt een reproduceerbaar kostenmodel, een proportioneel verband tussen werkzaamheden en vergoeding, en elke mogelijkheid voor marktdeelnemers om via naleving invloed uit te oefenen op de hoogte van de fee. De maatregel is uitvoeringstechnisch onhaalbaar: Douane Nederland beschikt niet over een systeem om de fee per aangifteregel te berekenen en te innen, en de term 'indiener' kent geen juridische grondslag in het DWU. Tot slot is de invoeringstermijn van 1 januari 2026 onrealistisch gezien de vereiste wetswijzigingen, uitvoeringstoetsen en ICT-aanpassingen.

4. Onevenwichtigheid en economische gevolgen

De nationale handling fee creëert bovendien een oneerlijk speelveld binnen de EU. Bedrijven zullen hun logistieke activiteiten verplaatsen naar lidstaten waar de fee niet geldt, met directe gevolgen voor de Nederlandse concurrentiepositie, de werkgelegenheid in de logistieke sector en de aantrekkelijkheid van Nederland als importknooppunt.

Het argument dat de maatregel bedoeld is om een waterbedeffect te voorkomen, is paradoxaal: juist het invoeren van de fee veroorzaakt en versterkt dat effect.

5. Een beter alternatief: optreden binnen het Unierecht

Nederland beschikt over een effectief en juridisch zuiver alternatief. In plaats van zelf een nationale heffing in te voeren, kan Nederland zich verzetten tegen nationale initiatieven van andere lidstaten die in strijd zijn met het Unierecht. Artikel 258 VWEU biedt de mogelijkheid om de Europese Commissie te verzoeken een inbreukprocedure te starten tegen lidstaten die dergelijke maatregelen nemen.

Deze route past binnen het loyaliteitsbeginsel van artikel 4 lid 3 Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU): lidstaten dienen samen te werken met de Europese instellingen en zich te onthouden van maatregelen die de verwezenlijking van Uniedoelen in gevaar brengen. Een gecoördineerde Europese aanpak is bovendien in voorbereiding via de Europese handling fee die zal worden ingevoerd bij het Nieuwe Douanewetboek van de Unie (NDWU). Door zich in EU-verband hard te maken voor een uniforme, proportionele en uitvoerbare regeling, kan Nederland bijdragen aan een eerlijk speelveld zonder de rechtsorde te schenden.

6. Conclusie en aanbeveling

De nationale handling fee voldoet niet aan de eisen van het Unierecht, ontbeert een nationale wettelijke grondslag en is in strijd met het evenredigheidsbeginsel. De maatregel is bovendien onuitvoerbaar, economisch schadelijk en juridisch kwetsbaar.

Wij bevelen de commissie aan om:

1. De regering te verzoeken af te zien van invoering van een nationale handling fee.
2. De regering te vragen om in Europees verband actief op te treden tegen nationale initiatieven van andere lidstaten die het Unierecht schenden.
3. De Douane op te dragen zich te concentreren op uitvoerbare, proportionele maatregelen die binnen artikel 52 DWU passen.

Op die manier kan Nederland bijdragen aan een rechtmatige en evenwichtige Europese regeling, zonder eenzijdig de interne markt en het vertrouwen in het douanestelsel te ondermijnen.

Met vriendelijke groet,

mr. V.J.E.R. de Jong RB
voorzitter

mr. ing. B.J.B. (Bart)
Boersma RB

